

ВИСНОВОК

про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації Орогілко Юрія Миколайовича на тему «Економічні флуктуації під впливом монетарної політики», поданої на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» за спеціальністю 051 «Економіка»

Характеристика особистості здобувача

Орогілко Юрій Миколайович у 2009 році закінчив Державний вищий навчальний заклад «Українська академія банківської справи Національного банку України» за спеціальністю «Право» (освітній рівень «Бакалавр»); у 2011 р. – Державний вищий навчальний заклад «Українська академія банківської справи Національного банку України» за спеціальністю «Правознавство» (освітній рівень «Магістр», з відзнакою); у 2022 році Сумський державний університет за спеціальністю «Фінанси, банківська справа та страхування» (освітній рівень «Магістр», з відзнакою). З 2022 по 2024 рр. був здобувачем наукового ступеню доктора філософії в Сумському державному університеті за спеціальністю 051 «Економіка» на кафедрі фінансових технологій і підприємництва. З 2011 по 2021 роки працював у Сумській дирекції АТ «Укрпошта» (на посадах юрисконсульта та начальника юридичного відділу), з 2021 по 2023 роки – начальником юридичного відділу Служби автомобільних доріг у Сумській області. З 2019 року – адвокат (приватна адвокатська практика).

Тему дисертації у останній редакції затверджено на засіданні Вченої ради СумДУ (протокол № 13 від «09» травня 2024 р.).

За час навчання в аспірантурі Огорілко Ю.М., зарекомендував себе сумлінним, відповідальним та високопрофесійним науковцем. Опанував та оволодів сучасними методами наукових досліджень.

Прийняв участь у всеукраїнських та міжнародних науково-практичних конференціях, зокрема: Міжнародній науково-практичній конференції «Реформування фінансово-економічної системи країни в контексті міжнародного співробітництва» (м. Ужгород, Україна, 2023 р.), VI Міжнародній європейській конференції з соціальних наук (м. Київ, Україна, 2021 р.), Всеукраїнській науково-практичній конференції «Сучасні тренди розвитку світового господарства в умовах новітніх глобальних викликів» (м. Одеса, Україна, 2023 р.), Всеукраїнській науково-практичній конференції «Трансформація національної моделі фінансово-кредитних відносин: виклики глобалізації та регіональні аспекти» (м. Ужгород, Україна, 2023 р.), Міжнародній науково-практичній конференції «Реформування економіки в контексті міжнародного співробітництва: механізми та стратегії» (м. Запоріжжя, Чорногорія, 2024 р.).

Основні результати дисертаційної роботи опубліковано в 10 наукових працях, зокрема 6 статей у наукових фахових виданнях України (у тому числі,

одна стаття у виданні, що індексується міжнародними наукометричними базами Scopus та WOS), 4 публікації у збірниках матеріалів міжнародних конференцій.

Об'єктом дослідження у дисертаційній роботі Огорілка Ю.М. є сукупність економічних відносин, що виникають між економічними агентами та державними регуляторами в процесі реалізації заходів, спрямованих на управління економічними флуктуаціями під впливом монетарної політики. Предметом дослідження є теоретико-методичні засади та методичний інструментарій управління економічними флуктуаціями за допомогою інструментів монетарної політики. Метою дисертаційної роботи є поглиблення теоретичних і науково-методичних засад та формування практичних рекомендацій щодо управління економічними флуктуаціями за допомогою інструментів монетарної політики. Науковим завданням є удосконалення теоретико-методичних засад управління економічними флуктуаціями під впливом монетарної політики.

Актуальність теми

Зростаюча нестабільність сучасних макроекономічних систем, що посилюється глобальними викликами, такими як світова фінансова криза 2007-2009 рр., пандемія COVID-19 та війна в Україні, зумовлює потребу дослідження природи виникнення та механізмів управління економічними флуктуаціями, які з кожним роком набувають дедалі більшої інтенсивності та непередбачуваності. Такі коливання призводять до значної мінливості ключових показників макроекономічного розвитку, зокрема темпів зростання ВВП, рівня інфляції, обсягів інвестицій та зайнятості населення. Наслідком цього є посилення фінансової нестабільності та соціальної напруженості в країні через погіршення рівня матеріального добробуту населення та зростання безробіття. У таких умовах монетарна політика виступає одним із ключових інструментів державного регулювання, що обумовлює динаміку економічних процесів шляхом контролю грошової маси, процентних ставок, кредитної та депозитної активності.

Сучасні глобальні кризи засвідчили суттєву залежність ефективності монетарної політики від її здатності швидко адаптуватися до структурних зрушень та реагувати на шоківі ситуації. Зокрема, наслідки пандемії COVID-19, які проявилися через розрив глобальних ланцюгів поставок, зростання інфляції та поглиблення рецесії, продемонстрували високу вразливість економічних систем до зовнішніх шоків, в той час як війна в Україні, що призвела до масштабних структурних зрушень, руйнувань виробничих потужностей та фінансової нестабільності, вимагала швидкої адаптації монетарної політики до умов високої турбулентності. Це актуалізує потребу оцінювання чутливості економічних систем до змін монетарних умов, що дозволить забезпечити синхронізацію політики центрального банку з макроекономічними цілями, сприятиме підвищенню стійкості економіки до кризових явищ та її здатності до швидкого реагування на структурні зрушення. У зв'язку з цим актуальною задачею дисертаційного дослідження є

удосконалення теоретико-методичних підходів до управління економічними флуктуаціями під впливом монетарної політики.

Особистий внесок здобувача у виконання дисертаційної роботи

Дисертаційна робота є самостійним завершеним науковим дослідженням. Положення і результати, винесені на захист дисертаційної роботи, отримані здобувачем особисто. Серед них: самостійно виконаний структурно-декомпозиційний аналіз концепцій економічних флуктуацій та їх взаємозв'язку з монетарною політикою; узагальнення основних теоретичних детермінант виникнення економічних флуктуацій і їх наслідків для економічних систем; розроблення методичного підходу до оцінювання впливу монетарної політики на динаміку економічних флуктуацій; визначення закономірностей впливу інструментів монетарної політики на економічні флуктуації у різні історичні періоди; аналіз основних трендів змін у монетарній політиці під впливом екзогенних шоків; формалізація зв'язку між індикаторами економічних флуктуацій та інструментами монетарної політики; формулювання практичних рекомендацій щодо стабілізації економічних систем через удосконалення інструментарію монетарної політики; дослідження ролі незалежності центральних банків як інструменту забезпечення ефективної монетарної політики під час економічних флуктуацій.

Дисертантом разом із науковим керівником проведено узагальнення одержаних результатів дослідження, сформульовано основні положення та висновки.

Ступінь обґрунтованості та достовірності наукових положень, висновків та рекомендацій, що сформульовані в дисертації

Дисертаційне дослідження Огорілко Юрія Миколайовича виконано на високому методичному рівні з використанням комплексу сучасних методів дослідження. Основні наукові положення та висновки, сформульовані в дисертації, логічно випливають з одержаних результатів та є достатньо обґрунтованими. Вони відповідають поставленій меті та завданням дослідження. Чітко структуровано основні напрямки дослідження, зокрема питання узагальнення ключових еволюційно-просторових закономірностей впливу монетарної політики на економічну активність за допомогою трендового аналізу, приведення різнорідних даних до єдиного вигляду за допомогою методу Z-нормалізації, формалізації взаємозалежності між індикаторами економічних флуктуацій та інструментами монетарної прозорості за допомогою канонічного аналізу, формалізації зв'язку між інструментами монетарної політики та економічними флуктуаціями за допомогою структурного моделювання, аналізу залежності монетарної політики від попередніх значень індикаторів економічних флуктуацій і самих інструментів монетарної політики за допомогою VAR- моделювання. Результати експериментальних та теоретичних досліджень доповідались та обговорювались на міжнародних науково-технічних конференціях, а також опубліковані в наукових фахових

виданнях. Про достовірність отриманих результатів свідчить їх взаємоузгодженість і позитивні результати комп'ютерного моделювання.

Наукова новизна результатів

В дисертаційній роботі отримано нові наукові результати:

Вперше сформовано науково-методологічний підхід до оцінки часової та просторової узгодженості економічних флуктуацій та інструментів монетарної політики, який враховує як явні, так і приховані взаємозалежності через побудову системи структурних рівнянь та дозволяє визначити експліцитні та імпліцитні закономірності їх взаємодії, ідентифікувати ключові зв'язки між динамікою економічних коливань та реакцією монетарних інструментів, а також провести оцінку рівня їх синхронізації на різних часових горизонтах управління.

Удосконалено методологію оцінювання чутливості індикаторів монетарної політики до шоків економічних флуктуацій, що, на відміну від існуючих підходів, дозволяє визначити миттєву реакцію монетарних інструментів як на одиничні, так і на накопичені шоки, а також на їх подальший розвиток у межах певного горизонту управління; розуміння сутності економічних флуктуацій як відхилень ключових макроекономічних показників від їх довгострокових трендів або рівноважних значень, що виникають у відповідь на зміни внутрішніх та зовнішніх чинників та характеризуються циклічністю (періодичність економічних коливань), дуалістичною природою (здатність одночасно створювати ризики для економічної стабільності та сприяти адаптації й динамізму), асиметричністю (нерівномірність тривалості та інтенсивності фаз підйому та спаду) та амплітудністю (варіативність масштабів та глибини коливань); інструментарій монетарного регулювання економічних флуктуацій, який, на відміну від існуючих, враховує характер, тривалість та тип флуктуацій, та дозволяє оптимізувати вплив монетарних заходів на економічний цикл, забезпечити стійкість до сезонних коливань, а також швидко адаптуватися до структурних змін та шоків ситуацій в економіці.

Набули подальшого розвитку науково-методичні засади формування державної політики управління економічними флуктуаціями, які, на відміну від існуючих, враховують їхню складну та багатовимірну природу та ґрунтуються на системному аналізі особливостей взаємодії макроекономічних чинників, зокрема грошово-кредитної політики, інвестиційної активності, технологічного розвитку та структурних змін в економіці, з урахуванням їх багаторівневого впливу на економічну систему (короткострокові чи довгострокові наслідки) та сучасних економічних реалій (посилення глобалізаційних та інтеграційних процесів, зростання ролі інституційних факторів); критеріальна база класифікації економічних флуктуацій, яка відрізняється від існуючих їх групуванням за причинно-детермінованою ознакою (циклічні, сезонні, структурні), часовим горизонтом (коротко-, середньо- та довгострокові), амплітудою коливань (мікро-, мезо-, та макроцикли), причинами виникнення (ендогенні та екзогенні), географічним охопленням (локальні, регіональні та

глобальні), наслідками впливу (економічні імпульси, економічні шоки та комбіновані коливання).

Практичне значення отриманих результатів

Усі теоретичні розробки дисертації автор довів до конкретних алгоритмів із використанням запропонованих методологічних підходів до управління економічними флуктуаціями під впливом монетарної політики.

Положення дисертації доведено до рівня практичних рекомендації, що можуть бути використані: органами державної влади, а саме Національним банком України – у процесі вдосконалення інструментів монетарної політики, спрямованих на стабілізацію економіки під час циклічних коливань, а також мінімізацію негативних ефектів від екзогенних шоків; Міністерством фінансів України – у процесі розробки скоординованих заходів фіскальної та монетарної політики, спрямованих на забезпечення економічної стабільності та запобігання макроекономічним дисбалансам; Державною службою статистики України – під час реалізації заходів з моніторингу та аналізу макроекономічних показників, що відображають флуктуації економіки, пов'язані з дією монетарних інструментів; професійними спілками і галузевими асоціаціями – у процесі розробки та реалізації заходів, спрямованих на адаптацію підприємств до змін у монетарному середовищі, а також для підвищення обізнаності про вплив монетарної політики на економічну активність у різних секторах економіки; представниками бізнесу – у процесі стратегічного планування, прогнозування фінансових ризиків та управління капіталом у періоди економічних флуктуацій.

Отримані наукові результати досліджень у вигляді оцінювання впливу змін процентних ставок та інших інструментів монетарної політики на споживчі настрої населення при визначенні планових показників споживчого кредитування в регіоні упроваджено в діяльність Відділення №1 ПУМБ в м. Суми (довідка № 025 від 14.11.2024 р.) та в навчальний процес Сумського державного університету.

Повнота викладу матеріалів дисертації в опублікованих працях, персональний внесок здобувача

Основні положення дисертації викладено в 10 наукових працях, зокрема, в 6 статтях у наукових фахових виданнях України (зокрема, одна стаття у виданні, що індексується міжнародними наукометричними базами Scopus та WOS), 4 публікаціях у збірниках матеріалів міжнародних конференцій. Сукупність усіх публікацій відображає викладені в дисертації результати дослідження, що відповідає вимогам п. 8, 9 вимог до присудження ступеня доктора філософії «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого Постановою Кабінету міністрів України №44 «Про затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування

рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» від 22 січня 2022 року.

Наукові праці, в яких опубліковані основні наукові результати дисертації:

1. Школьник І., Огорілко Ю. Роль монетарної політики в концепціях ділових циклів. *Сталий розвиток економіки*. 2024. 2(49). С. 107-117. DOI: <https://doi.org/10.32782/2308-1988/2024-49-17>

2. Школьник І., Огорілко Ю. Екзогенні шоки та монетарна політика центральних банків. *Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice*. 2024. №3(56). С. 9–23. DOI: <https://doi.org/10.55643/fcaptp.3.56.2024.4354> (Scopus, WOS).

3. Школьник І. О., Огорілко Ю. М. Міжнародний досвід і впровадження монетарного режиму інфляційного таргетування в Україні. *Проблеми економіки*. 2023. №3. С. 227–236. DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-0712-2023-3-227-236>

4. Огорілко Ю. М. Таргетування інфляції в системі монетарних режимів центральних банків: ретроспективний огляд. *Бізнес-інформ*. 2023. №6. С. 6-11. DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2023-6-6-11>

5. Огорілко Ю. М. Інфляція як мірило незалежності центральних банків. *Бізнес-інформ*. 2024. №4. С. 187-198. DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2024-4-187-198>

6. Огорілко Ю. М. Кейнсіанська критика незалежності центральних банків. *Проблеми системного підходу в економіці*. 2024. Вип. 2(95). С. 44-50. DOI: <https://doi.org/10.32782/2520-2200/2024-2-6>

7. Огорілко Ю. М. Проблеми реалізації монетарної політики у період функціонування Бреттон-Вудської системи. *Реформування фінансово-економічної системи країни в контексті міжнародного співробітництва: матеріали доповідей Міжнародної науково-практичної конференції (м. Ужгород, 15-16 грудня 2023 року) / За заг. ред.: М. М. Палінчак, В. П. Приходько, В. В. Химинець та ін. – Львів-Торунь : Liha-Pres, 2023. С. 53-56. DOI: <https://doi.org/10.36059/978-966-397-336-4-13>*

8. Огорілко Ю. М. Дефляція як виклик монетарній політиці в умовах золотого стандарту. *Сучасні тренди розвитку світового господарства в умовах новітніх глобальних викликів: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Одеса, 17 листопада 2023 р.) / відп. за випуск д.е.н., проф. С. О. Якубовський. – Львів-Торунь : Liha-Pres, 2023. С. 27-30. DOI: <https://doi.org/10.36059/978-966-397-333-3-6>*

9. Огорілко Ю. М. Становлення принципу заборони фінансування державного бюджету національним банком України. *Трансформація національної моделі фінансово-кредитних відносин: виклики глобалізації та регіональні аспекти: збірник матеріалів VIII Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Ужгород, 1 грудня 2023 р.). – Ужгород: ДВНЗ «УжНУ», 2023. С. 236-238.*

10. Огорілко Ю. М. Фінансування дефіциту державного бюджету як загроза незалежності НБУ. *Реформування економіки в контексті міжнародного співробітництва: механізми та стратегії*: матеріали доповідей Міжнародної науково-практичної конференції (м. Запоріжжя, 6-7 березня 2024 р.). – Львів-Торунь: Liha-Pres, 2024. С. 47-52.

Наведені публікації містять результати безпосередньої роботи здобувача на окремих етапах дослідження, повною мірою відображають основні положення та висновки роботи. Авторська участь здобувача в опублікованих наукових працях погоджена зі співавторами.

Оцінка мови та стилю дисертації

Матеріали дисертації викладено українською мовою, послідовно за формально-логічною структурою з дотриманням наукового стилю написання.

Відповідність фаху

Дисертаційна робота відповідає спеціальності 051 Економіка.

Відсутність (наявність) порушення академічної доброчесності.

За результатами перевірки дисертаційної роботи Огорілко Юрія Миколайовича на тему «Економічні флуктуації під впливом монетарної політики», на наявність ознак академічного плагіату встановлено коректність посилань на першоджерела для текстових та ілюстративних запозичень; навмисних спотворень не виявлено. Звідси можна зробити висновок про відсутність порушень академічної доброчесності.

Загальний висновок

Дисертаційна робота Огорілко Юрія Миколайовича за актуальністю проблеми, методичними підходами, обсягом, ґрунтовністю аналізу та інтерпретацією отриманих даних, повнотою викладу принципів наукових положень, науково-теоретичним та практичним значенням повністю відповідає вимогам п. 6 «Порядку присудження ступеня доктор філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44, а дисертант, з урахуванням виконання у повному обсязі освітньої складової освітньо-наукової програми та індивідуального плану наукової роботи, заслуговує присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» за спеціальністю 051 «Економіка».

Голова апробаційної ради
зі спеціальності 051 «Економіка»,
доцент кафедри економічної кібернетики
доктор економічних наук, професор

Антон БОЙКО